

It's Only Chemistry

Wimmer László

Eszterházy Károly Főiskola Bölcsészettudományi Kar

Elektronikus ábrázolás szak III. évfolyam

Konzulens: Csontó Lajos habil. egyetemi docens

Műleírás

Az "It's only chemistry" című installáció egy aktuális társadalmi kérdésre, a szexualitással és a szexuális vágygal kapcsolatos társadalmi közgondolkodásra próbál reflektálni.

Újabban nagy népszerűsége tett szert az az elmélet - ez legerősebben az angolszász populáris kultúrában érhető tetten -, mely szerint a szexuális vonzódás, a szerelemérzet egyszerűen kémiai reakciók függvénye. Ennek természetesen megvan a pontos tudományos háttere, amelytől azonban jelen esetben eltekintenek, és magára a kifejezésre, valamint annak egy figyelemreméltó tulajdonságára koncentrálnék.

Természetesen az nyilvánvaló, hogy ez a bizonyos „kémia” (angolul: chemistry) csak egy újabban divatos megfogalmazása régebben használt kifejezéseknek, például a „szikrának”: egy meglévő jelenség átfogalmazása, az aktuális trend szerint. Emellett viszont a „csak kémia” felfogásnak van egy figyelemreméltó különbsége a régebben divatos gondolkodással szemben. A rejtélyes, romantikusabb megfogalmazásokhoz képest, amelyek magukban hordozták a felfoghatatlanság, egyfajta ember felett álló, patetikus valami fogalmát, a kémia kifejezés a tudomány pontos és egzakt talajára húzta a vonzódásról, szexualitásról való gondolkodást. Ami eddig magasztos és érthetetlen volt, az most számokkal és kémiai jelekkel leírhatóvá, meghatározott tudományos keretek közé szoríthatóvá vált. Ha megvannak a szükséges vegyületek, akkor „működik a dolog”, ha nem, akkor nem: az embernek nincs beleszólása, hiszen a tudományos tények határok közé szorítják.

Akkor viszont, ha elfogadjuk a tudományos magyarázatot, hogy minden csak és kizárólag kémiai reakciók függvénye, felmerül a kérdés, hogy hol kezdődik az ember felelőssége a szexualitás területén. A felfogást figyelembe véve a szexuális vágy, valamint ugyanúgy a szerelemérzet tudományosan meghatározható, szinte már predesztinált valóság, tehát az embernek nem feltétlenül lehet szabad akarata fölötte. Másképpen fogalmazva a "csak egyszerűen kémia" felfogás mintegy mentesíti az embert a szexualitása fölötti felelősség alól, ez pedig számos kérdést felvet, a különböző irányú vonzódások társadalmi megítélésétől a szexuális tartalmú bűncselekmények megtorlásáig.

Megvalósítás

A téma vizsgálatához - az egyértelműség kedvéért - keretként felhasználtam a kémiai elemek Mengyelejev-féle periódusos rendszerét, amelynek 118 kémiai elemét feltöltöttem tipikus és atipikus szexuális orientációval, perverzióval, szexuális devianciával és parafíliával. A különböző perverziókat alá rövid táblázatot helyeztem, ahol a következő pontok találhatók:

1. A parafília tudományos megnevezése. Az elnevezések forrásául az Amerikai Pszichiátriai Egyesület által szerkesztett Diagnostic and Statistic Manual of Mental Disorders-t - magyarul: Mentális rendellenességek kórmeghatározó és statisztikai kététkönyvét - használtam fel, némi internetes kereséssel kiegészítve.
2. A parafília kapcsolódó szlengben használatos beceneve. Itt meg kell jegyezni, hogy a gúnynev némelyik perverzió esetében ismert személyekhez, helyzetekhez kapcsolódik (így például az autogonisztofília beceneve Pierre Woodman pornórendező és operatőr munkásságát idézi)
3. A szexuális vágyaz kiváltó inger. Ebben a rubrikában nem egy esetben több tényező együttállása az, ami szerepel.
4. A parafília előfordulása. Az előfordulásnak számos formáját vettem figyelembe, aszerint válogatva, hogy melyik perverzió mihez köthető leginkább. Van, ahol ez egy konkrét ország (például a bukkake tipikusan Japánhoz köthető rituálé, konkrét lefektetett szabályokkal), van ahol ez egy populáris kultúrában ismert esemény, film, vagy személy (például a majezofília, azaz terhesség-fétis esetében ez a Vanity Fair magazin 1991-es híres lapszáma, amelynek címlapján egy, a terhes Demi Moore-ról készült akt szerepel)
5. Típus. Ebben a pontban előre listába szedett főbb jellemzők közül válogattam (a teljesség igénye nélkül: dominancia, illegalitás, testnedv, kényszeres, rituálé, fétis, szerepjáték, faj, fájdalom, nemiség, permanens, kor, élettelen, fogyasztás). A tipizálás általános a parafíliákat általánosságban jellemző elvek alapján készült: például a Japán eredetű perverziók esetében legtöbbször szerepel a rituálé, mint közös jellemző.
6. Értékelés: ennél a pontnál fontos kihangsúlyozni, hogy alapvetően nem morális-etikai értékelésről - és végképp nem személyes preferenciákról - van szó. Azonban mégis fontosnak éreztem, hogy legyen valamiféle rangsorolás, így a típusokat egyenként elláttam egy 1-3 közötti pontszámmal, majd a tipizálás után ezek összege adja ki az értékelést. Mindennek ellenére érezhető a hasonlóság az általános társadalmi elfogadáshoz.
7. Az értelmezés megkönnyítésére parafíliák mindegyikét elláttam egy közérthetően megfogalmazott piktogram-szerű ábrával, így a nézők azon része is könnyen megértheti, amely esetleg nincs tisztában egy-egy perverzió tudományos megnevezésével.

Az így kialakított táblákat egyenként 100*140*5 mm-es habkartonra kasírozva, a mindenki által ismert Mengyelejev-féle periódusos rendszernek megfelelő formában installáltam. Mivel a munka a szexualitásról való társadalmi gondolkodás etikai dimenzióját is megkísérli körüljárni, a felhasznált parafíliák listája a társadalmilag elfogadottól a nevetségesen át a súlyos bűncselekményekig terjed.

A végén fontosnak találom megjegyezni, hogy mint alkotó, az értékelésnél megpróbáltam elvonatkoztatni a saját preferenciáimtól, és teljes, személytelen képet adni a jelenségről.